De twee akten van Van Rey herlezen

De vier volledige registerbeelden bevestigen welke verwanten Maria in 1760 aanwees en waarom Peter in 1766 in een lening verschijnt. Voor het herkomstonderzoek leveren ze twee concrete aanknopingspunten op, namelijk de landerijen onder Ophoven en een halve bunder tussen twee beschreven buren in Elen.

Register en beeld	Gelezen op het oorspronkelijke blad
Maaseik, 28 juni 1760 **320 rechts · blz. 361**	Begin van nr. 130. Maria Bastiaens verschijnt als geestelijke dochter. Notaris Joannes Wilhelmus van Rey noteert de dag en de plaats.
321 links · blz. 362	De weduwe Wentissen in Wurfelt en Reynder N.N. en Matthijs N.N. in Ophoven krijgen ieder een derde van de landerijen onder Ophoven. De tekst noemt de moederszijde van de testatrice. De aangenomen lasten omvatten missen en achterstallige schattingen.
321 rechts · blz. 363	Elisabetha Luijten krijgt het door Maria bewoonde huis met toebehoren en de meubelen. Maria benoemt haar tot universele erfgename wegens haar diensten. Zij draagt de schulden en begrafeniskosten. De herroeping omschrijft vroegere testamenten in algemene termen.
Elen, 1 juni 1766 **436 rechts · blz. 98**	Nr. 56 begint onder de voorgaande akte. Jan Lucas en zijn vrouw Thijsken Seelissen, inwoners van Elen, erkennen een lening van 150 gulden Maaseiker courant vanwege het Sint-Eligiusambt van Maaseik.
437 links · blz. 99	De akker grenst aan Peter van de Bergh en aan de kerkfabriek van Elen. Peters naam staat alleen bij de begrenzing. De akte is verleden in Maaseik, ten huize van Mathijs Abrahams.

Bewijsstand voor het familiedossier

BEWEZEN zijn de testamentaire beschikkingen en Peters vermelding als belender. De breuk van een derde heeft uitsluitend betrekking op de genoemde landerijen. De uitvoering van de beschikking vergt afzonderlijke stukken.

NOG TE CONTROLEREN blijft of Maria in 1722 en 1760 dezelfde vrouw was. **KANDIDAAT** blijven zowel Peter aan het Cruijsveldt als de op 1 januari 1693 in Maaseik gedoopte Petrus voor een mogelijke identificatie met de man van Anna Wolters in Kessel bij Goch (D).

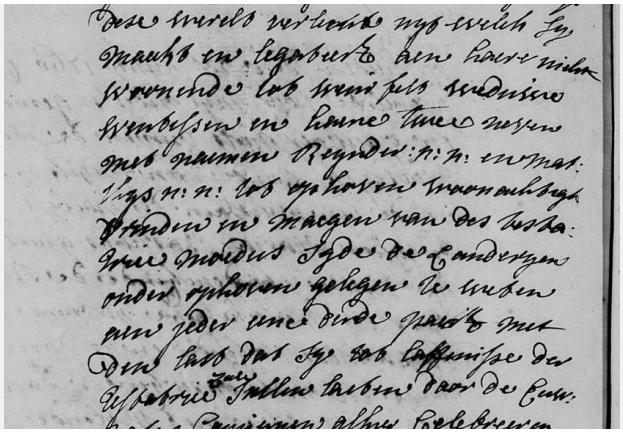
Wat er in het eerdere dossier al stond

De akten en hun moderne indexcodes waren al bekend. Het verslag van 18 november koppelde ze aan de vier foto’s. Deze aanvulling bevat een tweede lezing van de beslissende passages, een vergelijking met de foto’s van 1722 en vervolgonderzoek in beide namenindexen en parochiebewerkingen.

Rijksarchief Hasselt, Oud Notariaat Limburg, Van Rey. Houtman 4951, item 2 (1760), en 4952, item 3 (1766). FamilySearch-film 1462285, DGS 009052410. Moderne indexcodes XI–142ab / 130 en XII–183a / 56. Het eerdere dossier bevat de volledige foto’s op blz. 5–8 en de twee titelkaarten op blz. 9.

Eerder dossier met beelden · Beeld 320 · Beeld 321 · Beeld 436 · Beeld 437

Wie waren Maria’s verwanten?

Van Rey, beeld 321 links, blz. 362. Na Reynder en Matthijs laat de notaris telkens N.N. staan. De voornaam van de weduwe ontbreekt. Wentissen is de indexspelling van de naam van haar man.

Margriet en de grond onder Ophoven

Craens noemt in 1722 de kinderen van Maria’s nicht Margriet Engelen. De passage verdeelt boomgaard en akkerland in Ophoven over kinderen uit twee huwelijken. Margriet behoudt levenslang het vruchtgebruik. Het oudere regest noemt Jan Wenthuijsen als haar toenmalige man en Jaspar Baents bij het eerdere huwelijk. In 1760 geeft Van Rey noch perceelsnamen noch de eigen naam van de weduwe. De overeenkomst in plaats, verwantschap en huwelijksnaam maakt Margriet een kandidaat.

Een naam voor Reynder, een toets voor Matthijs

Volgens de parochiebewerking was Maria Bastiaens meter van **Renerus Baents**, zoon van Gasparus Baents en Margareta Engelen, in februari 1701. De bewerking geeft 17 februari met 14 februari als alternatieve lezing. Ook bij de doop van Jacobus Wenthuisen, zoon uit Margareta’s tweede huwelijk, staat in 1722 een Maria Bastiaens als getuige.

Een volwassen Renerus Baents trouwde volgens dezelfde bewerking op **1 oktober 1739** in Ophoven met Agatha Gijbels. Catharina Wenthuijsen was getuige. Bij de doop van Jasparus in 1744 staat opnieuw een Catharina Winthuijsen. De bewerking geeft voor Renerus 8 februari 1766 als overlijdensdatum. De echtgenoot en de dopeling van 1701 zijn nog afzonderlijk te identificeren.

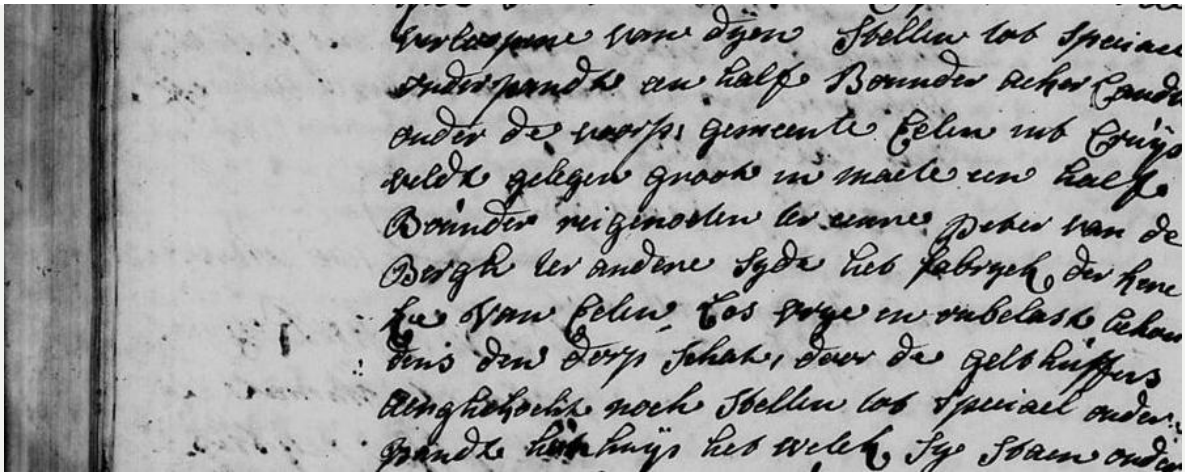
Onder de kinderen van Renerus en Agatha staat **Mathias**, gedoopt op 20 maart 1751. Hij zou in juni 1760 negen jaar zijn geweest. Het testament geeft voor Matthijs geen leeftijd of voogd en omschrijft de twee neven nergens als broers. Een mogelijke vader-zooncombinatie vergt voor beiden een afzonderlijke bron. De doop alleen bevestigt evenmin dat dit kind in 1760 nog leefde.

Elisabetha Luijten

De akte verklaart haar benoeming uit diensten aan Maria. Jan Luijten wordt als schuldenaar genoemd bij de aan klooster Sion vermaakte rentebrief van 200 gulden. Een onderlinge familieband blijft open. Het dossier van 17 oktober onderscheidt drie Elisabeth-profielen met respectievelijk Jan, Wilhelmus en Theodorus als vader.

Craens 1722 · beeld 911 · Beeld 912 · Baents 1701 · Wenthuisen 1722 · Baents–Gijbels · Luijten-dossier

De akker in het Cruijsveldt

Van Rey, beeld 437 links, blz. 99. De naam loopt van het einde van de ene regel door naar het begin van de volgende. De belending aan de andere zijde is kerkelijk grondbezit.

Welke grond kunnen we volgen?

Jan Lucas en Thijsken Seelissen verbinden een halve bunder akkerland onder Elen. De twee herkenningspunten zijn “Peter van de / Bergh” en de kerkfabriek van Elen. De index heeft **VAN DE BERG Peter**. Het schrift op de scan bevestigt de eind-h. De oppervlakte van een halve bunder hoort bij de akker van de lening. De oppervlakte van Peters aangrenzende grond blijft onbekend.

Verderop komt het huis ter sprake dat het echtpaar in de gemeente Elen aan het bouwen is. Dat huis zal eveneens als bijzonder onderpand dienen. De notaris lokaliseert het niet op de halve bunder. De woonplaats Elen slaat op het echtpaar. Aan Peter schrijft de notaris geen woonplaats, leeftijd, partner of persoonlijke verschijning toe.

Vijf vergelijkingsakten in de bewaarde notarisindex

Datum en indexcode	Herkenningspunt voor de vergelijking
26 juni 1730 · Frans Craens XI–18d / 50	Verkoop van land in het Cruijsveldt onder Eelen. Catharina Barbara van der Heggen en Joës Lucas (schepen van Eelen) staan in de naamgroep.
4 april 1738 · Herman Craens XIII–161a / 35	Verkoop van akkerland onder Eelen in het Cruijsveld. Catharina Barbara van der Heggen komt terug. Haar precieze rol en de grenzen vragen het origineel.
20 april 1785 · J. Leenders VII–293ab / 169	Land aan het Cruijsvelt. De index noemt Mathijs en Servatius Lucas en Mathijs van Deur uit Elen.
16 april 1792 · J. Leenders X–162b / 147	Grondruil in het Cruijsveldjen onder Eelen. Onder meer Dirck Lucas, Mathijs van Deur en Gerardus Brouwers.
10 juli 1792 · M. Eggelen V–250cd / 174	Lening op akkerland op het Cruijsvelt onder Eelen. Gerardus Brouwers komt terug.

Bij deze vijf verwijzingen zijn de indexregels gelezen. Er is nog geen tweede akte waarin dezelfde halve bunder én Peters belending zijn vastgesteld. De naam Lucas alleen identificeert geen van deze personen met de ontlener. Het Cruijsveltjen buiten de Maaseikse Boschpoort is apart gehouden.

Documentatiecentrum Maaseik · Gebruikte index A–L · Gebruikte index M–Z · Begin lening · Belending en slot

De akten die de vraag kunnen beslissen

1 · Testament en grondverkoop in hetzelfde jaar

De al bekende akte van **22 november 1760** bij Joannes R. Tulleners is nu de gerichtste vergelijking voor Maria. De index (I–190a / 159) noemt een verkoop van drie percelen onder Ophoven en vermeldt Maria Bastiaens, Godefridus Adams, Maria Dresens en het echtpaar Thomas Sijmons en Gertrudis Bex. De drie percelen in november mogen niet worden afgeleid uit de drie erfdelen van juni.

In de koopakte zijn vooral Maria’s rol, de herkomst van de grond, de buren en een eventuele verwijzing naar erfopvolging beslissend. Als Maria alleen als vroegere eigenares of belender voorkomt, zegt de vermelding niets over haar leven in november. Het Rijksarchief vermeldt Tulleneers Jean-Renier bij Maaseik, 1751–1791, nummers 4868–4871. De juiste band en het beeld van nr. 159 zijn nog te bepalen.

2 · De Baents-erfgenamen in ’t Leu bij Ophoven

Bij Van Rey staat op **23 juli 1772** een verkochte rentebrief met de weduwe van Reiner Baents in de Ophovense naamgroep (XIII–224b / 8). Bij Eggelen noemt de index op **17 april 1785** Agatha Gijbels als weduwe van Reijner Baents en vier kinderen van Reijner (IV–58ab / 110). De weduwe van 1772 moet afzonderlijk geïdentificeerd worden. Een verwijzing naar Maria of een geërfd derde deel zou de familiehypothese rechtstreeks toetsbaar maken.

Voor de weduwe Wentissen bestaat ook een naamtegenproef. Een akte uit 1745 (Van Reij Joannes Herman, III–312bd / 99) noemt Catharina Margaretha Aerts als weduwe van Matthias van Winthuijsen. Een Wurfelter aktegroep uit 1729 vermeldt Mathias Wenthuijsen met plaatslabel Maeseijck (Craens, X–334cd en X–335a / 290). Een woonplaats Wurfeld of moederlijke band met Maria volgt daar voor Aerts nog niet uit.

3 · Herkomst van Peters belending

Vergelijk eerst de verkopen van 1730 en 1738 op grootte, beide belenders en voorafgaande eigenaar. Controleer vervolgens de latere Lucas- en Van Deur-vermeldingen. De kerkgrond biedt een tweede ingang. Het archiefoverzicht van het Rijksarchief Hasselt vermeldt voor de kerkfabriek van Elen zeven nummers goederenbeheer uit 1812–1877, leeszaaltoegang 311. Een aansluiting op de achttiende eeuw vraagt een herkenbaar perceel en tussentijdse overdrachten.

Bij verder zoeken op het echtpaar verdient de voornaam aandacht. De regionale bewerking geeft bij de in 1846 overleden Maria Helena Lucas als ouders **Josephus** Lucas en Tijsken Celissen/Zelissen. De minuut uit 1766 en het bijschrift bij het handmerk geven **Jan** Lucas. De identiteit van beide paren en de locatie van het huis blijven open. Parochie- en burgerlijkestandsbewerking

---

Gevolg voor 1722. Peter en Geertruijd kregen ieder een legaat van vijftig gulden. De algemene herroeping in 1760 kan die beschikking raken als dezelfde vrouw beide testamenten maakte. De familierelatie die Maria in 1722 opschreef blijft ook dan een historische bron. Een kwitantie of boedelrekening die een betaling bevestigt is in deze vergelijking niet gevonden.

Rijksarchief · notarissenoverzicht p. 157 · Kerkfabriek Elen · p. 287 · Eerder dossier Ophoven en Luijten · Familieboekartikel met testamenten